

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

С К О Р О Т Е Ч Е

ГОД. I.

ИЗДАЕ.

ТЕЧ. I.

ДИМИТРИЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Четвртакъ, 15. Августа.

Число 18.

1842.

РАДОСПѢВЪ

НЬГОВОМЪ Ц. КР. ВЫСОЧЕСТВУ

пресвѣтломе

КАРЛУ

Царскомъ Принцу и Ерицгерцогу австрискомъ, Кра-
лѣвскомъ Принцу унгарскомъ и чешскомъ, Витезу
златнога руна, великогъ крста воинничкогъ Маріа-
Терезиногъ ордена, Витезу царско-русскога Св. Ан-
дріе, Св. Александра Невскогъ, бѣлогъ орла и Св.
Аме ордена првогъ степени, кралѣвско-французкогъ
легіона чести, кралѣвско-прускогъ црногъ орла,
великогъ крста кралѣвско-британскогъ Бат-орде-
на, Витезу кралѣвско-сициліанскогъ Св. Януара и
гелікогъ крста Св. Фердинанда заслужногъ ордена,
царско-бразиліанскогъ ордена южногъ крста, и ве-
ляко-войводекогъ тошканскогъ Св. Юсифа ордена
итд. итд. итд., Губернатору и Генерал-Капитену
кралѣвине чешке, ц. кр. Генерал-Фелдмаршалу,
Властнику цѣшачке регемента нр. 3. и уланске нр. 3.

приликомъ

НЬГОВОГЪ

къ поставлѣнію основа одъ сталнога моста

у Пешту

ДОЛАЗКА

10 Августа 1842.

(съ образомъ)

Дична лозо Острискога Двора,
Дивный КАРЛЕ добро дошо намъ:
Да оснуешъ у Еона храмъ,
Гдѣ намъ свима мила пуца зора.

Како жельно изгледали Т' мы смо

Кадъ смо чули о долазку ТВОМЪ,

И благу се срадовали свомъ,

Како ярко сунце да видисмо.

Садъ и сръбка с' младежъ ружомъ краси —

Прерадостна свечаности той,

И стараца садъ чуоусе гласи:

Много лѣта о Милина Цвете

Благодатанъ межу нама стой!

Свѣтске силе слави Т' да неперете! —

Марія Терезія и ученикъ воене
академіе.

съ нѣмачкогъ

о д ѣ .

Александра Станковича.

Царица Марія Терезія была е истинита
мати свомъ Народу. Ни едно благодѣтельно
или учебно заведеніе нѣной, свагда бдіющей
брижливости подкралосе ніе. — Межу о-
сталымъ много путей у години посѣштыва-
ше воену бечку академію, у коіой се по ве-
шой части сынови убоги и заслужны офицера
на царскій трошакъ за военый чинъ на-
ставляю, и примѣрно изображаваю. Съ нѣж-
нымъ саучастіемъ пытала е она о станю
заведенія, о отношенію младица и ньювогъ
владаня. „Кои се одъ мои любезны сынова“
запыта она надзырателя академіе „наибо-
лѣ влада?“ „„Ваше Величество!““ одгово-
ри овай „„сви су добри, сви достойни Ва-
шегъ высокогъ покровительства — али е
младый Вукасовичъ наибольый.“ Овако е

Вукасовића настоятель похвалывао — овако су сви учители бодрога младића уносили.

„Я похвалу тога младића много путий чуемъ“ рече благородна Царица, и гледане младога далматинца, кои е предъ нѣмъ понизно и стыдливо стаяо. „Желила бы видити, како се мачва (fechten), некъ узме раперъ.“

Као што е пре нератоборанъ предъ Царицомъ стаяо, тако е садъ, кадъ е къ борби преправио се, величественно было нѣгово лице, тако ватрене нѣгове очи, тако гордо и сигурно нѣгово држанѣ. Онъ е знао, да ће побѣдити, и сви саученици — надвладани нѣговомъ снагомъ и вѣштиномъ после суетныхъ напрезаниа пустише оружје.

Добра Царица налазила е примѣтително удовольство на окретности и на лѣпомъ држаню овога младића. „Прими“ рече „овай поклонъ малый вояче!“ предавши му 12 дуката — „и после тако люте борбе прибави себи какво увеселѣне.“

Младићъ падне предъ ноге благе Царице; но она му заповѣди, да устане, и пружи му десницу цѣливати.

После неделю дана Царица опетъ дође, и наложи, да юй се младый Вукасовић доведе. Запыта га, какву си е радость съ новцима прибавио. Ту е овай малодушанъ быо, и у разговорѣ тепао.

„Да ниси новце проиграо, или на друго што потрошио?“ говорила е Владѣтелица мало намргођено и оштро. — „Я самъ ий момъ бѣдномъ родителю послао“ одговори младићъ учтиво. — „Шта ти е отаць?“ „Онъ е Лайтнантъ у Вашегъ Величества служби быо, и на свое мѣсто захваливши, садъ врло оскудно безъ икакве пензиѣ у Далмацији живи. Судю самъ — почемъ ми е милостивый даръ учинѣнъ — да высококомъ смыслу полезниѣ одговорити, и одъ дара Вашегъ Величества никакво болѣ употреблѣне учинити небы могао, него га на подпору могъ отца обратити; ерь е то найвећа за мене ра-

достъ была, кою самъ си тимъ прибавити могао!“

„Ты си сталанъ младићъ“ рекне тронута Царица. „Мастило, перо и артию овамо. Сѣди и пиши.“

Дркѣући, и съ куцаюћимъ срцемъ е повиновао се младый Вукасовић, као што е царица заповѣдила. Милостива Владѣтелица диктираше:

„Предрагий отче! Писмо, кое Вамъ пишемъ, Царица ми диктира. Мое трудолюбие, мое владанѣ, а особито моя сыновня любовь и благодарность спрема Васъ, мой отче! тако е Владѣтелици се допала, да ѣте одъ овога часа годишню пензию одъ 500 фор. примати, и я садъ опетъ поклонъ одъ 24 дуката добывамъ.“

Представите себи радость доброга Вукасовића. Писмо на овомъ радостномъ привѣстию было е найнесигурниѣ и најгоре, кое е онъ икадъ у свомъ животу писао, а и артия е одъ суза сасвимъ мокра была.

На тай начинъ была е благодарность и сыновня любовь заедно награђена. Но већа е была награда, кою е будућность принела. Вукасовићъ, кадъ е изъ академие изишао, у войску као офицеръ ступи. Пеняосе е одъ степеня на степенъ, и указывао е у многимъ ратовима, кои су за време владаня Маріе Терезіе и нѣны наслѣдника вођени бъяли, найвеће заслуге. Дошао е до Фелдмаршала Лайтнанта, еднога одъ найвећий достоинствя у военомъ чину.

Великий е благословъ, кои на добрымъ и благодарнымъ сыновима почива.

У Пешти.

НА СВОМЪ МЪСТУ!

У 65, 66 и 67 числу нѣмачки, у Прегу излазећи, новина „*Ost und West*“ читамо. „*Mittheilungen über serbische Literatur, von Philoslav*“ (саобщения о сръбскомъ књижеству одъ Славолоба). Изъ овога чланка засадъ ово само нашимъ читательима слобитавамо: „*Sekretär der serbischen Agentenschaft zu Konstantinopel, Vinzenz Radišić besitzt eine Li-*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

bersehung von Xenophons Denkwürdigkeiten, welche er gegen eine angemessene Entschädigung zum Verlage überlassen will. Sollte nicht die „Sibbska Matica“ statt der Verzinsung ihrer Kapitalien, ein Stückchen opfern, und dieses Manuscript an sich bringen und in Druck legen? Wir wünschen dies herzlich im Interesse aller Serbier, und sind um so mehr berechtigt es zu hoffen, als gerade der Verein „Matica“ wesentlich dazu berufen ist, ausgezeichnete Werke der serbischen Literatoren auf seine Kosten drucken zu lassen, und obiges Werk gewiß zu unsern ausgezeichneteren Erscheinungen gehört.“ т. е. „Секретарь сръбске агенције у Цариграду Вукашинъ Радишићъ превео е Ксенофонове знаменитости, које бы онъ за приличну награду дао издати. Небы ли требало да Матица Србска, у мѣсто што главнице подъ интересъ дае, жертвуе едну сумицу, те да овај рукописъ себи прибави, и штампати даде? Мы то одъ срца желимо за користь своју Србаля, и съ тимъ више тому се праведно надати смемо, што е дружтва „Матице“ банъ поглавита дужность, знаменитія дѣла сръбски литератора собственымъ трошкомъ на свѣтъ издавати, а споменуто дѣло заиста међу наша одличнія появлянія спада.“

ДОПИСИ.

У Лондону 5. р. Августа 1842.

Сунце е Енглеzку оцетъ лучама своима озарило. Снажно намъ е сяло последињи дана, да благодатну и плодоносну жетву произведе, какову човечество у овој држави запамтило ни! — Овако гласе вѣсти изъ своју наши окружја, и мы се несумнямо, да ће се ово прорицањ до нѣколико дана изпунити, башъ и при мањ угодномъ времену, кое е за садъ тако приятно, да се болъ праведно желити не може. — Изъ нужде, изъ гроба глади и опасности, у кои е народъ пао быо, избавляњ е садъ богатоносномъ жетвомъ, и нѣкимъ благодатнымъ слѣдствама, коя ће особито на ново оживляніе ово веъ одъ двѣ пуне године посрнувше трговине у цѣлой Еуропи важанъ утокъ имати. Ово оному, кои трговину вѣшто и съ праве точке сматра, неће страна быти; еръ ако е Енглеzка при лошіймъ жетвама и принуѣена, туђу рану уносити, и тимъ оне, кои јој рану изъ страны земаля доносе, богатити, то оцетъ съ друге стране, кадъ стваръ безпристрастно и бистрымъ окомъ по-

смотримо, крозь то кушовањ, потрошакъ (consumtion) други драгоценъ производа, као вуне, свиле, куделъ, дувана и т. д., тако яко ослаблява, да у обште цѣла Еуропа, а нарочито аустриска држава очевидно губи. Осимъ тога мораланъ утокъ Енглеzке, по паденію Наполеона, за трговину тако е великій и важакъ постао, да и найслабиѣ тужењи гласови одовудъ свуда и свагда ужасъ и очаяніе рађаю. —

У Лондону 9. р. Августа 1842.

Една часть жита веъ е пожиласе, увезла и овршила; зрно е пшенично теже, и брашно богатіе са 10% (procent) него ланско. При свемъ томъ по ону низку цѣну, као што е 1835 године рана была, тежко ће се жито пре пролећа продавати. Енглеzке пшенице еданъ четвртъ*) садъ кошта 60 шилинга**), стране 32 до 52 шилинга по качеству. Цѣне остале робе, као шећера, тея, кафе, дувана, памука, јошъ су за чудо низке, но и ове ће се морати скоримъ подићи; ербо, како е лебацъ по мању и приличнју цѣну, то одма Енглеzъ више троши наведене производе. Јачій потрошакъ рађа обычно и вишу цѣну.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Пешта 10 т. м. Као што смо у пређашнімъ листовима явили, да ће Нѣг. Ц. Кр. Высочество Ерцхерцогъ Карлъ (когя образъ за споменъ предстоје е светковине данашнѣмъ нашемъ листу прикључуемо) овамо у Пешту ради основаня сталногъ моста дођи, тако исто сада являмо, да е вечерасъ на пароброду „Францъ“ званомъ између 10 и 11 сатій присиѣо, и одъ овдашнихъ вѣрны жителя съ великимъ кликомъ и радосју у сыйной свечаности дочеканъ. Јошъ предъ шесть сатій изишла е на дунавъ на пештанску страну, гдѣ обычно паробродъ стае, една компанія гранатира, пештански грађански стрѣлци, будимска и пештанска грађанска кавалерія и една дивазія Куделькины пѣшака са свираюмомъ бандомъ, кои су одъ пароброда до близу старогъ моста шпалиръ правили. Нѣг. ц. кр. Высочество Ерцхерцогъ Јосифъ, Унгарскій Палатинъ, са цѣлымъ высокимъ генералитетомъ, съ депутациомъ одъ стране высокославногъ конзильюма и камере, седмоличногъ и кралѣвскогъ стола и мѣничногъ суда, и са многимъ овдашнимъ магнатима, депутиціа одъ сл. пештанске вармеје, такоѣръ и одъ стране пл. магистрата пештанскогъ и будимскогъ са одличнимъ особама одъ избраногъ грађанства, примили су Пресвѣтлогъ Госта са свечаномъ пристойносју, и у сыйной свити къ Палатиновомъ дворцу у Будимъ одиратили, гдѣ е одъ дворца до моста една компа-

*) Еданъ Четвртъ чини $4\frac{1}{2}$ пожуиски мерова.

**) Еданъ шилингъ чини 30 кр. ср.

нія гранатира и читава регмента Чекочеровы и шака са свираюкомъ бандомъ шпаларъ чинила. Ме-
 љу тимъ е како Пешта, тако и Будимъ савъ вели-
 чествено освѣтлѣнъ быо. Найвише очи гледателя
 на себе е привлачило у Пешти освѣтлѣнѣ вацке у-
 лице, вармеѣке куѣе, граѣанскогъ театра, а осо-
 бито стубова истогдижуѣа моста, на коима съ едне
 стране трептило е Ф. I. (Фердинандъ првый), а
 съ друге Ф. V. (Фердинандъ петый). Са сви стра-
 на пушѣане ракетле и разлежуѣасе рика топова
 изражавала е неописану радость вѣрне Унгарске —
 аустрискога ерца, кое за бранителку свою Аустрию
 вѣчно памти. — „Áldással fogadunk K á r o l u
 légy áldva közöltünk!*) (съ благословомъ те при-
 мамо Карле, буди благословенъ мељу нама).

Пешта 11 т. м. Данасъ предъ подне око 1/10
 — 11 сатй Нѣг. ц. кр. Высочеству Ерихерцогу Карлу
 представлѣна е была по Нѣг. ц. кр. Высочеству Ери-
 херцогу Јосифу, Палатину, на подворенѣ дошавша
 депутация одъ высокославногъ конзилума, камере,
 седмолочногъ и кралѣвскогъ стола, мѣничногъ суда,
 вармеѣе пештанске, магистрата будимскогъ и пе-
 шанскогъ.

Пешта 12 т. м. Данасъ у 5 сатй предъ вече
 чрезъ Нѣг. ц. кр. Высочество Ерихерцога Карла п-
 ставлѣнъ е темель сталному мосту. Обширнѣе извѣ-
 стѣе о овой свечаности слѣдоваѣе.

Нѣ. ц. кр. и апостол. Величество благоизволи-
 ло е Чувару ц. кр. придворне книжнице, Варто-
 лови и Копитару, дозволити, да дарованый му
 одъ Нѣ. Величества прускогъ Краля орденъ заслуга
 примити и носити може. (W. Z.)

Новый Садъ 29 Юля т. г. Овы дана овде
 е савиосе издатель Голубице Г. Григогий
 Вазаровиѣъ. Томъ приликомъ е, изъ превелике
 свое ревности къ сръбско-народномъ просвѣщеню,
 све досадъ иѣговымъ трошкомъ и настояванѣмъ из-
 дане кнѣге Голубице, и сва Доситеова дѣла, у
 кожи прекрасно велана, учеѣойсе у Пожуну младе-
 жи сръбской поклонити уердетвовао.

У Лици и иѣной околинѣ была е туча многу
 е штету винограда нанела.

У Арадской Вармеѣи ходъ Брзаве на Ердель-
 ской граници одкрита е една одъ Бихара дошав-
 ша чета пустанѣа, коя се изъ 16 людѣй, и то най-
 више войника састои. Веѣъ су иѣки одъ овы по-
 хватани. (O.P.Z.)

*) Транспарирани надписъ на заведеню хранили-
 шта мукке дѣце.

Листъ овай излази два путъ у седмици, свакогъ Четвртка и Неделѣ, Четврткомъ на по табака съ обра-
 зомъ ношава, а Неделѣмъ на читавомъ табаку. — Предлатити се може на свакој ц. кр. пошти съ долго-
 дишномъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедициѣ Пештанско-
 Будимскогъ Скоротече, находѣой се при учредничеству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) Nro. 349

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанскогъ.

ТРГОВАЧКЕ ВѢСТИ.

Добрецинь 16 р. т. м. Окочаный садъ
 Лавренти вашаръ у прирѣбию рукодѣлѣа, ако и иѣ
 башъ сасвимъ по желѣи, како е изъ благословлѣне
 жетве очекивано, изпао, онетъ е приличанъ быо.
 Доста е, а и за тотове новце продавано. Домаѣи
 производи добро су пролазили. Скоро све, што е
 на пазаръ донешено, особито воташа, вуна, овчѣа
 коже, продато е. (P.H.Z.)

Пешта 15 т. м. Вашаръ се приличанъ пока-
 зуе. Трговаца има доста. Рукодѣлна роба, особито
 змѣня найвише пролази. Доста се и за тотове новце
 дае, али више на вересию.

С М Ъ С И Ц Е.

У великимъ жировницама у Србиѣ много се сви-
 ня гои, и понайвише у Славонию, Хрватску и Ун-
 гарию тера. Кадъ е жировница добра, то се преко
 године до 120—130.000, иначе само 100.000 кома-
 ди свиля на ову страну претера.

Пре иѣколко дана стояше еданъ немоѣный и
 у одрпане хальине замотаный старацъ просеѣи предъ
 паризкомъ полицѣомъ. Иѣкако докажу, да истый
 просѣякъ у Пуи-де-Домеу има землѣ, коя 35.000
 франка вреди. Онъ то потврди, додавши, да е при-
 ходъ одъ ове землѣ тако маленъ, да онъ неможе
 одъ иѣга живити. На то буде осуѣенъ, да три мѣ-
 сеца у тавници сѣди. Кадъ су га у тавницу одвели,
 заклянѣшесе, да неима чиме кадъ претрпи каш-
 тигу куѣи отиѣи.

Различни народи имаю различне начинѣе, свое
 бриге разтерати. Иѣмацъ бриге свое пренѣе, Фран-
 цузъ преѣѣва, Шванлоацъ премоли, Енглезъ пре-
 плеса, Русъ пренсеуе, Полякъ преигра, и тимъ нове
 бриге добые, Талѣанацъ преспава, Маѣаръ препуши-
 Цѣна раце у Пешти 11. Авг. Грошиѣ. 6. вр.

	наиболѣ	средѣѣ	лоше
Пшеница	185	170	160
Наполица	140	130	120
Ражъ	110	104	100
Счамъ	85	80	75
Зобъ	65	63	60
Прѣя	—	—	—
Жута каша	—	—	—
Кукурузь	126	120	—
Св. месе една фунт.			

Станѣ Дунава.

9. Авг. 5' 2" 0" — 10. Авг. 4' 11" 3" — 11. Авг.
 4' 8" 3" — 12. Авг. 4' 6" 9" (надъ 0.)